

VEGYESEK.

Magyarország borkivitele Galicziába és Oroszországba 1800, 1801 és 1802-ben. Az udvari kamarához 1802-ben névtelen, feljelentés érkezett. A feljelentő azzal a nem éppen új leleplezéssel állt elő, hogy a magyar borok kivitelénél sok csalás történik s hogy közönséges bor neve alatt tömérdek finom tokaji bor vándorol külföldre. Az udvari Banco-Deputatio a feljelentés vétele után kérdést intézett a keleti galicziai Bankal-administratiohoz, mi a véleménye a feljelentés felől? A galicziai „Bankal-Administratio“ 1803. február 5-én Lemberg ből kimerítő választ küldött a Banco-Hofdeputatiohoz.¹⁾ Eme válasz szerint a névtelen feljelentő nagy tájékozatlanságot árul el a magyar borkivitel ügyében s a vámhivatalok eljárását egyáltalán nem ismeri. A vámosok ugyanis minden hordó bort megvizsgálják s tokaji borokat közönséges borok neve alatt senki sem szállíthat. Csalás csak egy esetben történhetik, mivel a tokaji aszubort a mászlástól csak igen kevés ember tudja megkülönböztetni, gyakran megeshetik, hogy mászlás helyett aszubort visznek ki. Ezen a visszaélésen, habár jelentékeny kárt okoz a kincstárnak, alig lehet segíteni! A mostani vámrendszer szerint a magyar borok négy fajtára vannak osztva. A tokaji aszu akójának vámjá 1 frt 12 kr., a mászlásé 36 kr., a (nem tokaji) közönséges aszuboré 45 kr. és a közönséges asztali boré 9 kr. Három év alatt (1800—1802-ig) Galicziába 146 akó tokaji aszut, 1641 akó mászlást és 88957 akó asztali bort vittek Magyarországból. Ennyi bor kivitelénél mindössze csak 1600 frt értékűt vallottak be hamisan. Az egyes kerületi felügyelők jelentései szerint — írja az Ostgalizische Bancal-Administration — szó sem lehet nagyobb arányú csalásokról. Így a bukovinai inspector azt írja, hogy az orosz határokon lehetetlen a csalás, mert a vámhivatalok eljárása majdnem elviselhetlenül szigorú, aztán a vám is igen magas. A brody-i inspector viszont azt jelenti, hogy az ő kerületében, bár a legnagyobb éberséggel őrködnek, három év alatt egyetlen egyszer sem fordult elő csalás a borkivitelnél. Ugyanezt jelenti a neusandecz-i inspector is a maga kerületéről.

A nagymihályi kerület vám- és harminczad-felügyelőisége ugyanezen

¹⁾ Közös pénzügyi levéltár: Bancale 14450 Fasc.

alkalommal táblázatos kimutatást készített Magyarország borkiviteléről Galicziába és Oroszországba. Mivel hasonló kimutatások nálunk amúgy is a legnagyobb ritkaságok közé tartoznak, adjuk itt egész terjedelmében. A nagymihályi kimutatás szerint 1800, 1801 és 1802-ben Galicziába és Oroszországba a következő borfajokat szállították Magyarországból:

Galicziába:

Év	Tokaji aszu	A harminczad	A vám
1800	9 akó	1 frt 49 kr.	10 frt 54 kr.
1801	159 „	31 „ 52 „	191 „ 12 „
1802	245 „	49 „ 6 „	294 „ 40 „
Év	Máslás	A harminczad	A vám
1800	2221 akó	222 frt 7 kr.	1332 frt 45 kr.
1801	3541 ¹ / ₄ „	354 „ 7 „	2124 „ 45 „
1802	8418 „	841 „ 51 „	5051 „ 6 „
Év	Asztali bor	A harminczad	A vám
1800	67362 akó	1684 frt — kr.	10104 frt 30 kr.
1801	78574 „	1964 „ — „	11786 „ 13 „
1802	110224 „	2755 „ — „	16536 „ 59 „

Ugyanezen idő alatt Oroszországba directe vittek 25 akó tokaji aszút 2742 akó máslást és 10710 akó asztali bort. Az egész kivitelnél a három év alatt húsz esetben fordult elő csalás s a lefoglalt bor értéke 4946 frt-ra rúgott. Vámban és harminczadban az összes bevétel 59000 frt-ot tett ki.

Dr. Takáts Sándor.

A magyar királyi sóhivatalok bevétele 1720—1724-ig. Magyarország és Erdély sóbányái mindenkor kimeríthetlen jövedelmi forrásul kínálkoztak s mégis a 16. és 17. században számbevehető hasznót alig hajtottak. Ennek oka részben a folytonos háború, részben pedig az udvari kamara gazdasági politikája volt. Az udvari kamara két századon valóságos harcot folytatott a magyar kősó ellen és sókereskedésünk elé ezer és ezer akadályt gördített, hogy ily módon nálunk minél nagyobb piacot teremthessen az osztrák főtt sónak (azaz a gmundeni és hall-i sónak). Felhasználván a Dunán a kedvező közlekedési vonalat, az ország nyugoti részeit válósággal elárasztották osztrák sóval és sok városunkba a magyar kősót be sem bocsátották. S mivel a hadsereg részére nem csak az ételmezésre, hanem igen sokszor fizetés gyanánt is kizárólag osztrák főtt sóval szállítottak, ilyen módon a 17. század végén ez a só már egészen Szerbiáig eljutott. Amennyi jövedelmet hozott ez az udvari kamara révén az örökös tartományoknak, ugyanannyi kárt okozott Magyarországnak. II. Rákóczi Ferencz szabadságharchoza azonban, sok egyéb appalddal együtt, az osztrák sókereskedésnek is végét szakasztotta. A békekesség helyreálltával, aztán egyszerre rendkívül emelkedni kezdett a magyar sókereskedés s ezzel hazánk kincstára új és gazdag jövedelmi forráshoz jutott. A 18. század harmadik évtizedének öt évéről az alábbi kimutatás világos tájékoztatással szolgál: